

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11CoCsp/14/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6123362697
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6123362697.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudkýň JUDr. Renáty Deákovej a JUDr. Danice Kočíčkovej ako členiek senátu, v spore žalobcu: XXX.A., B., C.: XX XXX XXX, so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, zast. Advokátska kancelária RELEVANS s.r.o., IČO: 47 232 471, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8A, 811 02 Bratislava, proti žalovanému: D. E., nar. X. XXXXXX XXXX, trvale bytom F. G. XX/XX, XXX XX F. G., zast. Mgr. Petrom Arendackým, advokátom so sídlom Železničiarska 13, Bratislava, o zaplatenie sumy 24.191,14 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno, č.k. 5Csp/84/2023-91 zo dňa 26. januára 2024, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. m e n í tak, že žalobu žalobcu v tejto časti z a m i e t a .

II. Žalovaný m á n á r o k na náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 93,36 %, ktoré mu je žalobca p o v i n ý zaplatiť v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Banská Bystrica, pracovisko Brezno (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 5Csp/84/2023-91 zo dňa 26. januára 2024 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“ alebo „napadnutý rozsudok“) rozhodol nasledovne:

I. Súd konanie v časti o zaplatenie 1 351,88 Eur zastavuje.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 2 571,53 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 163,98 Eur od 21.05.2022 do 16.06.2022,
zo sumy 63,36 Eur od 21.06.2022 do 01.07.2022,
zo sumy 59,36 Eur od 02.07.2022 do 19.08.2022,
zo sumy 259,38 Eur od 21.07.2022 do 19.08.2022,
zo sumy 218,74 Eur od 20.08.2022 do 19.09.2022,
zo sumy 259,38 Eur od 21.08.2022 do 19.09.2022,
zo sumy 32,71 Eur od 21.10.2022 do 12.07.2023,
zo sumy 259,38 Eur od 21.11.2022 do 12.07.2023,
zo sumy 19,11 Eur od 13.07.2023 do 11.08.2023,
zo sumy 259,38 Eur od 21.12.2022 do 11.08.2023,
zo sumy 33,47 Eur od 12.08.2023 do 14.09.2023,
zo sumy 259,38 Eur od 21.01.2023 do 14.09.2023,
zo sumy 67,28 Eur od 15.09.2023 do 12.10.2023,
zo sumy 259,38 Eur od 21.02.2023 do 12.10.2023,
zo sumy 150,79 Eur od 13.10.2023 do 13.11.2023,
zo sumy 259,38 Eur od 21.03.2023 do 13.11.2023,

zo sumy 204,07 Eur od 14.11.2023 do 12.12.2023,
zo sumy 259,38 Eur od 21.04.2023 do 12.12.2023,
zo sumy 237,11 Eur od 13.12.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.05.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.06.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.07.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.08.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.09.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.10.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.11.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.12.2023 do zaplataenia,
zo sumy 259,38 Eur od 21.01.2024 do zaplataenia,
to všetko v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

III. V prevyšujúcej časti žalobu zamietam.

IV. Žalovanému sa priznáva nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 77,54 %.

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že žalobca sa návrhom na vydanie platobného rozkazu domáhal voči žalovanému zaplataenia istiny 24.191,14 Eur s príslušenstvom, a to titulom zmluvy uzatvorenej dňa 16.3.2022, ktorú uzatvoril žalobca so žalovaným a na základe ktorej bola žalovanému poskytnutá suma 24.900,- Eur; túto sa zaviazal splácať v pravidelných mesačných splátkach. Žalovaný povinnosti vyplývajúce mu z úverovej zmluvy neplnil riadne a včas, v dôsledku čoho žalobca dňa 17.1.2023 vyhlásil úver za predčasne splatný a požiadal žalovaného o zaplataenie celého zostatku úveru.

1.2 Proti platobnému rozkazu vydanému okresným súdom podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote odpor; v tomto namietol žalobcom uplatnenú odmenu spojenú s uplatnením pohľadávky – predžalobnú výzvu, ktorá nebola podpísaná a nebol predložený dôkaz o jej odoslaní a doručení; žalovaný sa rovnako nestotožnil ani s uplatneným poplatkom vo výške 36,- Eur; za nepreukázané označil skúmanie bonity žalovaného pred poskytnutím úveru, čo malo za následok jeho bezúročnosť a bezpoplatkovosť ako aj nemožnosť predčasného zosplataenia úveru.

1.3 Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal z listinných dôkazov nachádzajúcich sa v súdnom spise, najmä zo žiadosti o spotrebiteľský úver, zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, čestného vyhlásenia, aktuálneho stavu úveru, výzvy na splataenie dlžnej časti úveru, výzvy na úhradu dlžnej sumy ako aj z dát z dopytu Sociálnej poisťovni; vo veci nariadil pojednávanie; aplikoval ustanovenia § 52 ods.1, ods.2, § 497 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 1 ods.2, § 2 písm.a),b),d), § 7 ods.1, ods.16, ods.17, ods.19, ods.20, ods.21, ods.23, ods.24 písm.a), § 11 ods.2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“ alebo „zákon o spotrebiteľských úveroch“) a § 145 ods.2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Na základe vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že žalovaný žiadosťou zo dňa 16.3.2022 požiadal žalobcu o poskytnutie spotrebiteľského úveru vo výške 2.000,- Eur s dobou splácania 8 rokov; následne v ten istý deň uzatvoril žalobca so žalovaným zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bola žalovanému poskytnutá suma 24.900,- Eur; úver bol účelovo viazaný na refinancovanie. Súd prvej inštancie poukázal aj na čestné vyhlásenie zo dňa 16.3.2022, z obsahu ktorého vyplýva vyhlásenie žalovaného, že poskytnutý spotrebiteľský úver použil na splataenie predchádzajúcich záväzkov v zmysle zmluvy. Upozornením zo dňa 21.12.2022 žalobca oznámil žalovanému, že pohľadávka banky vo výške 1.431,76 Eur je viac ako tri mesiace po lehote splatnosti; zároveň žalovaného upozornil na oprávnenie banky vyhlásiť úver za predčasne splatný; k uvedenému žalobca pristúpil výzvou zo dňa 17.1.2023.

1.4 Žalovaný v odpore namietol porušenie povinnosti žalobcu konať s odbornou starostlivosťou; žalobca v reakcii na to uviedol, že úver bol žalovanému poskytnutý na refinancovanie, preto nebolo jeho povinnosťou počítať ukazovateľ schopnosti splácať úver či skúmať príjmy, výdavky a ďalšie peňažné záväzky žalovaného. Súd prvej inštancie vo vzťahu k týmto námietkam zdôraznil, že veriteľa uzatvorenie zmluvy o úvere na refinancovanie nezbavovalo povinnosti konať s odbornou starostlivosťou.

1.5 Okresný súd vychádzajúc zo žiadosti o spotrebiteľský úver nemal za preukázané, na refinancovanie akých úverov mal byť novoposkytnutý úver použitý, nakoľko v zmysle žiadosti boli mesačné splátky iných úverov a pôžičiek žalovaného vo výške 0,- Eur, výživné a iné výdavky taktiež vo výške 0,- Eur.

Hoci z obsahu žiadosti zo dňa 16.3.2022 vyplýva, že žalovaný žiadal o poskytnutie úveru vo výške 2.000,- Eur, v ten istý deň mu bol poskytnutý úver vo výške 24.900,- Eur. Rovnako ako v žiadosti o spotrebiteľský úver, tak ani v samotnej úverovej zmluve nebolo špecifikované, na refinancovanie akých úverov, pôžičiek či dlhov mal byť novoposkytnutý úver určený a aké mali byť nezaplatené zostatky týchto úverov. Pokiaľ ide o čestné vyhlásenie spísané v deň uzatvorenia zmluvy o úvere, v tomto mal žalovaný prehlásiť, že úver použil (nie použije) na splatenie predchádzajúcich záväzkov podľa zmluvy. Po posúdení týchto skutočností okresný súd konštatoval, že z účelu úveru uvedeného v zmluve nemohol vychádzať. Ustálil zároveň, že zákon o spotrebiteľských úveroch určených na refinancovanie nevyžaduje určitý limit pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver v prípade, ak výška refinancovaného úveru výrazne neprevyšuje súčet zostávajúcich výšok refinancovaných úverov; zo žiadnych listín doložených žalobcom však výška zostatkov úverov, ktoré mali byť splatené sporným úverom a aká suma mala žalovanému ostať, nebola zistiteľná. Na žalobcu sa tak vzťahovala povinnosť nielen v zmysle ustanovenia § 7 ods.1, ale aj § 7 ods.19 až ods.23 zákona č. 129/2010 Z.z. Súd prvej inštancie nemal za preukázané, že by žalobca splnil aspoň minimálnu zákonnú povinnosť skúmať bonitu spotrebiteľa prostredníctvom čo i len jedného úverového registra či povinnosť zisťovať počet a výšku záväzkov žalovaného ku dňu uzatvorenia úverovej zmluvy, čo považoval za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods.1 zákona č. 129/2010 Z.z.; žalobca neskúmal ani výdavky na domácnosť či bežné výdavky žalovaného, z ktorého dôvodu nemohol mať reálny obraz o jeho majetkovej situácii potrebnej pre posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať úver. Povinnosť odbornej starostlivosti v zmysle ustanovenia § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch nepovažoval okresný súd za splnenú, právnym následkom čoho je, že žalobca nebol oprávnený vyžadovať od žalovaného ako spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru; nakoľko išlo o hrubé porušenie povinnosti; okresný súd vyhodnotil súčasne poskytnutý úver ako bezúročný a bez poplatkov.

1.6 Vzhľadom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru ako aj skutočnosť, že žalobca nemal právo na jeho jednorazové splatenie, okresný súd konštatoval, že povinnosť žalovaného splácať úver naďalej trvá v zmysle zmluvy do termínu jeho konečnej splatnosti, t.j. do 20.3.2030. Vychádzajúc z predložených dokladov mal súd za to, že žalovaný čerpal úver vo výške 24.900,- Eur, ktorý mal splácať v 96 splátkach; do dňa vydania rozhodnutia súdu prvej inštancie bolo splatných 22 splátok; výška splátky po zohľadnení bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru predstavuje sumu 259,38 Eur, žalovaný zaplatil celkom sumu 3.134,83 Eur, a teda 12 celých splátok a časť 13. splátky vo výške 22,27 Eur; súd prvej inštancie preto zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 2.571,53 Eur, čo predstavuje zostatok 13. splátky a 9 splátok po 259,38 Eur; v prevyšujúcej časti uplatnenej istiny a v celej časti uplatnených úrokov a poplatkov žalobu zamietol. V dôsledku nesplnenia peňažného záväzku sa žalovaný dostal do omeškania, preto žalobcovi vznikol nárok na úrok z omeškania vo výške 5 % ročne, ktorý okresný súd priznal tak, ako špecifikoval v druhom výroku napadnutého rozsudku.

1.7 Pokiaľ sa žalobca domáhal zaplatenia nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 499,03 Eur, ktoré mali predstavovať vykonaný úkon právnej služby – predžalobnú výzvu, tu súd prvej inštancie uviedol, že môže priznať tento nárok len vo výške nákladov, ktoré pri uplatnení pohľadávky vznikli; žalobca však žiadne skutkové tvrdenie, z ktorého by vyplývala reálna výška nákladov na uplatnenie predžalobnej výzvy nepredložil; zároveň poukázal aj na ustanovenie § 13a ods.1 písm.d) vyhlášky č. 655/2004 Z.z., z ktorých dôvodov žalobcovi náklady spojené s uplatnením pohľadávky nepriznal.

1.8 O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenie § 255 ods.2 C.s.p. a žalovanému, ako strane v prevažnej miere úspešnej, priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi podľa pomeru úspechu a neúspechu v rozsahu 77,54 %, keď vychádzal z vyčíslených nárokov uvedených v žalobe (24.191,14 Eur + 7.802,75 Eur + 499,03 Eur) a nároku priznaného napadnutým rozhodnutím (2.571,53 Eur); okresný súd zobral do úvahy aj čiastočné späťvzatie žaloby, ktoré zavinil žalovaný tým, že platil platby aj po začatí konania. Súd považoval žalobcu za úspešného pri týchto platbách len v sume 1.078,90 Eur a nie v celkovej sume, v ktorej došlo k späťvzatiu (1.351,88 Eur) vzhľadom na to, že platba vo výške 272,98 Eur bola žalovaným zaplatená ešte pred podaním žaloby dňa 12.7.2023 (žaloba bola súdu doručená dňa 14.7.2023).

2. Proti II. a IV. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Navrhol odvolaciemu súdu rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zmeniť a žalobu zamietnuť, resp. rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Odvolacie dôvody v odvolaní vyslovene nešpecifikoval ani nekonkretizoval zákonným ustanovením;

z obsahu odvolania však možno vyvodit', že namietal nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie v zmysle ustanovenia § 365 ods.1 písm.b) C.s.p., nesprávnosť skutkových zistení v zmysle ustanovenia § 365 ods.1 písm.f) C.s.p. ako aj nesprávnosť právneho posúdenia veci v zmysle § 365 ods.1 písm.h) C.s.p.

2.1 Odvolateľ, vychádzajúc zo záverov súdu prvej inštancie, konštatoval, že žalobca nebol oprávnený od neho vyžadovať jednorazové splatenie úveru; žalobou sa mohol domáhať len splátok splatných do podania žaloby. Žalovaný však zdôraznil, že žalobca sa nárokov na zaplatenie splatných splátok na základe skutkových okolností spočívajúcich v omeškaní s úhradou týchto splátok nedomáhal. Súd prvej inštancie mal za to, že k platnému predčasnému zosplateniu úveru nedošlo; žalobca si však svoj nárok uplatňoval práve na základe tohto rozhodujúceho skutkového tvrdenia, ktoré v priebehu konania nezmenil, a teda toto skutkové tvrdenie malo viesť k zamietnutiu žaloby. V kontexte uvedeného dodal, že súd nie je oprávnený posudzovať nárok na základe iných skutkových tvrdení ako tých, ktoré boli prednesené žalobcom; len konkrétne žalobcom prednesené skutkové tvrdenia sú predmetom dokazovania a ak sa v rámci dokazovania preukáže iný skutkový stav, musí žalobca pre úspech v spore zmeniť svoje skutkové tvrdenie. Rozdielnosť medzi skutkovými tvrdeniami žalobcu a zisteným skutkovým stavom má mať podľa názoru odvolateľa za následok zamietnutie žaloby pre nepreukázanie skutkových tvrdení žalobcu.

2.2 Pozornosť upriamil aj na ustanovenie § 140 ods.2 C.s.p., v zmysle ktorého sa podstatná zmena rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe považuje za zmenu žaloby. Zmenou žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo, ale zmenou žaloby je aj podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. V zmysle ustanovenia § 294 C.s.p. sa zmena žaloby v spotrebiteľských sporoch nepripúšťa, ak je žalovaným spotrebiteľ. Na základe uvedeného bol žalovaný toho názoru, že súd prvej inštancie mohol rozhodovať iba o nároku, ktorý mal vyplývať z predčasného zosplatenia úveru, avšak takýto nárok nebol daný.

2.3 Žalovaný v nadväznosti na uvedené uzavrel, že súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s procesnými predpismi a tým, že priznal žalobcovi nárok na základe iných ako ním tvrdených okolností, porušil právo žalovaného na spravodlivý proces a na rovnosť sporových strán.

3. Žalobca považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti za zákonné a správne a navrhol ho potvrdiť. Vo vzťahu k právnomu posúdeniu súdu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy ako aj k nemožnosti uplatnenia požiadavky zaplatenia zostatku úveru jednorazovo žalobca uviedol, že okresný súd rozhodol správne, keď mu priznal časť z uplatneného nároku, ktorý predstavoval súhrn splatných nezaplatených splátok. Zároveň poukázal na skutočnosť, že v tomto konaní je žalovaný spotrebiteľom a súd má povinnosť zistenia skutočného stavu veci, kedy zásada formálnej pravdy v prípade slabšej strany ustupuje verejnému záujmu na poskytnutí ochrany; táto však nie je bezbrehá a sú nemôže prihliadať len na zistené skutočnosti v konaní, ktoré by boli v prospech spotrebiteľa. V tejto súvislosti poukázal jednak na zásadu materiálnej pravdy ako aj zásady „iura novit curia“, na ktorú poukazuje aj rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. v rozhodnutí sp.zn. 5Cdo 385/2012 zo dňa 6.2.2013.

4. Ďalšie relevantné vyjadrenie podané nebolo.

5. Krajský súd, ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní, vec preskúmal v rozsahu určenom § 379 a § 380 ods. 1, 2 C.s.p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie v druhej výrokovej vete postupom podľa ustanovenia § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Odvolací súd tiež rozhodol o nároku na náhradu trov celého konania.

6. Podľa § 388 C. s. p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

7. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu, preskúmaní napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolania žalovaného zistil, že okresný súd v odvolaní napadnutom rozhodnutí reagoval na žalovaným v priebehu konania vznesenú námietku o zanedbaní odbornej starostlivosti veriteľa pred poskytnutím spotrebiteľského úveru. Pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval nemožnosť

jednorazového zosplatnenia poskytnutého úveru ako aj jeho bezúročnosť a bezpoplatkovosť z dôvodu hrubého porušenia zákonných povinností a neskúmania bonity spotrebiteľa, je jeho hodnotenie správne a nie je mu čo vytknúť. V konečnom dôsledku žalobca ako dodávateľ, ktorému bol záver o nemožnosti zosplatnenia poskytnutého úveru a záver o tom, že úver je bezúročný a bez poplatkov, na neprospech, odvolanie nepodal; napokon v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu výslovne uviedol, že žalobca vo vzťahu k právnomu posúdeniu súdu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy ako aj o nemožnosti uplatnenia požiadavky zaplatenia zostatku úveru jednorazovo, považuje rozhodnutie súdu za správne a stotožňuje sa s ním.

7.1 Ak však okresný súd následne priznal žalobcovi nárok na zaplatenie splátok splatných do vydania napadnutého rozhodnutia, priznal mu tým plnenie vyplývajúce z iného skutkového základu, než aký bol určený žalobným návrhom, a teda svojím postupom prekročil rámec vymedzeného petitu.

8. Jednou z náležitostí žaloby je povinnosť žalobcu pravdivo a úplne opísať rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých si v konaní uplatňuje svoje právo a ktoré mu zakladajú tvrdený nárok voči žalovanému. Súd je predmetom sporu, a teda skutkovým základom uplatneného nároku uvedeným v žalobe, viazaný. „V súlade s autonómiou súkromnoprávných vzťahov súdy neposkytujú ochranu právnomu vzťahu, právu ani nároku na plnenie, o ochranu ktorého žalobca nežiadal.“ (pozri Civilný sporový poriadok, Komentár, doc. JUDr. Marek Števček, PhD. a kolektív, str. 800).

8.1 Súd nie je v sporovom konaní oprávnený zaoberať sa iným právnym vzťahom, iným právom ani iným plnením čo do druhu a výšky, než aké boli vymedzené v žalobe a nemôže ani priznať iné plnenie ako to, ktoré bolo v petite žiadané. Súd teda nemôže žalobcovi prisúdiť niečo iné, než žiadal; povedané inak, súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom. Vyplýva to jednak z dispozičného princípu sporového procesu ako aj z viazanosti súdu žalobným návrhom v zmysle ustanovenia § 216 C.s.p.. V kontexte uvedeného potom nie je možné priznať žalobcovi plnenie na základe iných, než v žalobe tvrdených, skutkových okolností. Obdobný záver prijal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v uznesení sp.zn. 4Cdo/85/2021 zo dňa 12. februára 2024 konštatoval: „súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu.“ (totožne aj v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 122/2012 z 3. októbra 2012).

8.2 Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/85/2021 vyplýva, že v najvyššom súdom posudzovanej a prejednáwanej veci boli skutkové okolnosti obdobné. Vo veci rozhodovanej najvyšším súdom bol dodávateľom uplatnený nárok z tvrdeného predčasného zosplatnenia spotrebiteľského úveru na základe neplnenia zmluvných povinností zo strany žalovaného (spotrebiteľa). Súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majúc za to, že k zosplatneniu úveru došlo. S týmto ťažiskovým záverom sa odvolací súd nestotožnil, mal za to, že zosplatnenie bolo neplatné a napriek uvedenému po vykonanom dokazovaní posudzoval, či žalobcovi (dodávateľovi) vznikol nárok na peňažné plnenie voči žalovanému na základe nezmeneného skutkového stavu podľa obsahu spisu a vykonaného dokazovania. V najvyššom súdom posudzovanej veci odvolací súd zmenil prvostupňové rozhodnutie a žalovanému uložil povinnosť na zaplatenie dlžných splátok ku dňu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

8.3 Uvedený postup odvolacieho súdu dovolací súd podrobil kritike a uzavrel, že odvolací súd svojím postupom pri posudzovaní uplatneného nároku žalobcu prekročil rámec ním vymedzeného petitu, pretože priznal plnenie z iného skutkového základu, než bol vymedzený žalobou.

8.4 Obdobne postupoval okresný súd aj v prejednáwanej veci.

9. Z predloženého spisu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia istiny 24.191,14 Eur s príslušenstvom; tvrdil a preukazoval, že dňa 17.1.2023 pristúpil k mimoriadnemu zosplatneniu úveru, ktorému predchádzala výzva na splatenie dlžnej časti úveru zo dňa 21.12.2022 predpokladaná ustanovením § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie však mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že veriteľ pri posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver nekonal s odbornou starostlivosťou a zároveň konštatoval aj hrubé porušenie povinností daných ustanovením § 7 ods.1 zákona č. 129/2010 Z.z.; zákon o spotrebiteľských úveroch pre takéto prípady porušenia povinností definuje v ustanovení § 11 ods.2 dve sankcie, a to nemožnosť veriteľa vyžadovať

od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (v prípade, že veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou) a bezúročnosť a bezpoplatkovosť poskytnutého úver (v prípade hrubého porušenia povinností veriteľom). Správny bol preto záver okresného súdu o neúčinnosti predčasného zosplatnenia spotrebiteľského úveru; správne bolo aj jeho konštatovanie, že povinnosť žalovaného splácať úver naďalej trvá. Táto skutočnosť v konečnom dôsledku viedla súd prvej inštancie k tomu, že priznal žalobcovi časť ním uplatneného nároku pozostávajúceho z jednotlivých, do vyhlásenia rozhodnutia okresného súdu splatných splátok; tieto v dôsledku posúdenia úveru ako bezúročného a bez poplatkov znížil o príslušný úrok a poplatky.

9.1 V sporovom konaní je základnou povinnosťou žalobcu uviesť rozhodujúce skutkové tvrdenia a predložiť dôkazy za účelom ich preukázania; zároveň platí, že súd nie je povinný za žalobcu vyhľadávať z predložených dôkazov rozhodujúce skutočnosti, pretože by tým nahrádzal procesnú aktivitu žalobcu. Žalobca v prejednávanej veci, ktorému síce ostal nárok na zaplatenie splátok v zmysle zmluvy o spotrebiteľskom úvere, neuviedol také rozhodujúce skutkové okolnosti a nenavrhol vykonať také dôkazy, z ktorých by okresný súd mohol určiť výšku a počet splatných splátok bez toho, aby tým nahrádzal činnosť žalobcu; žalobca netvrdil, že by uplatnený nárok odvodzoval od jednotlivých splatných splátok; svoj nárok špecifikoval ako nárok na plnenie z predčasne zosplatneného úveru.

9.2 Okresný súd tak bez toho, aby žalobca svoje skutkové tvrdenia zmenil či doplnil a navrhol alternatívny, resp. eventuálny petit, priznal žalobcovi nárok na splatné splátky, vychádzajúc pri výpočte ich výšky zo zmluvy o úvere a zo stavu úveru aktuálnemu ku dňu 31.5.2023. V kontexte uvedeného odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie svojím postupom prekročil rámec vymedzeného petitu tým, že priznal plnenie z iného skutkového základu, ktorý nebol v žalobe uvedený, čím porušil zásadu „ne ultra petitum“, čo malo za následok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces; rovnako v obdobnej veci (sp.zn. 4Cdo/85/2021) konštatoval najvyšší súd.

9.3 K uvedenému odvolací súd dodáva, že žalovaný už v podanom odpore žiadal, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol argumentujúc práve nemožnosťou veriteľa úver vyhlásiť za predčasne splatný z dôvodu hrubého porušenia povinnosti odbornej starostlivosti zo strany dodávateľa pri poskytnutí úveru a taktiež v dôsledku uvedeného záverom o tom, že poskytnutý úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov. Žalobca na túto argumentáciu v rámci celého konania pred súdom prvej inštancie procesne nereagoval, zotrval na svojej argumentácii vo vzťahu k platnému zosplatneniu úveru. Žalobca sa na jedinom pojednávaní v konaní pred súdom prvej inštancie osobne ani prostredníctvom právneho zástupcu nezúčastnil, na procesnú obranu žalovaného tak nereagoval ani na pojednávaní. V konečnom dôsledku závery okresného súdu si však po vyhlásení prvostupňového rozhodnutia osvojil a poukázal na ne. Ak v písomnom vyjadrení poukázal na zásadu iura novit curia vyplývajúcu aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Cdo/385/2012 zo dňa 6.2.2013; tieto závery si vo vzťahu k prejednávanej veci nesprávne vyložil. Zásada súd pozná právo znamená, že súd nevykonáva dokazovanie v otázkach právnych, ale iba v otázkach skutkových; súd musí vec pri rozhodovaní posúdiť právne sám; strany sporu nie sú povinné uplatnený nárok a ani obranu proti nemu právne kvalifikovať. V prejednávanej veci ale ide o skutkovú otázku; žalobca v žalobe uplatnený nárok vymedzil skutkovo tak, že uplatňuje nárok, ktorý vznikol ako následok zosplatnenia úveru v dôsledku neplnenia povinnosti dlžníka splácať splátky riadne a včas. Žalobca sa nedomáhal (iba) doposiaľ nezaplatených splatných splátok úveru, takto žalobu skutkovo nevymedzil, takéto skutkové tvrdenia ako prostriedky procesného útoku nerealizoval a k takýmto tvrdeniam logicky dôkazy neoznačil. Ak Civilný sporový poriadok pod zmenou žaloby rozumie aj podstatnú zmenu skutkových tvrdení alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností (§ 140 C.s.p.) a takýto návrh na zmenu žaloby podaný nebol, bez ohľadu na ustanovenie § 294 C.s.p. (zmena žaloby v spotrebiteľských veciach sa nepripúšťa, ak je žalovaným spotrebiteľ) o takomto, žalobcom skutkovo neuplatnenom nároku, okresný súd pozitívne rozhodnúť nemohol, iba porušením zásady ne ultra petitum.

10. Z dôvodov vyššie uvedených odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (II. výroková veta) postupom podľa ustanovenia § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Proti výroku I., ktorým okresný súd konanie v časti o zaplatenie sumy 1.351,88 Eur zastavil a výroku III., ktorým okresný súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, odvolanie podané nebolo; nejde ani o výroky závislé k odvolaním napadnutému výroku.

11. Ak odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie (§ 396 ods.2 C.s.p.). Podľa § 255 ods.1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. V zmysle citovaných zákonných ustanovení rozhodol odvolací súd o náhrade trov celého, a teda prvoinštančného a odvolacieho, konania podľa pomeru úspechu vo veci. Odvolací súd vychádzal zo žalobou uplatnených nárokov (24.191,14 Eur + 7.802,75 Eur + 499,03 Eur + 23,71 Eur); prihliadol aj na čiastočné späťvzatie žaloby vo výške 1.351,88 Eur; žalovaný po začatí konania uhradil sumu 1.078,90 Eur, v ktorej časti zaviniel zastavenie konania; platbu vo výške 272,98 Eur žalovaný uhradil dňa 12.7.2023, a teda pred podaním žaloby (14.7.2023), z ktorého dôvodu nebolo možné žalovanému v tejto časti pričítať zavinenie za zastavenie konania. Po zohľadnení uvedeného predstavuje úspech žalobcu 3,32 %, úspech žalovaného 96,68 %; čistý úspech žalovaného je 93,36 % (96,68 % - 3,32 %), ktorý nárok mu odvolací súd priznal voči žalobcovi. O výške trov konania rozhodne súdny úradník súdu prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods.2 C.s.p.).

12. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§393 ods. 2 veta druhá C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).